

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Рівень освіти другий (магістерський)

Освітня програма «Освітні, педагогічні науки»

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 01 від 29.08.2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Ресурсне забезпечення
6. Контактна інформація
7. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методологічні засади педагогічних досліджень
Освітня програма	011 Освітні, педагогічні науки
Спеціальність	Освітні, педагогічні науки
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	другий (магістерський)
Статус дисципліни	нормативна
Курс/семестр	I / I
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 14 год. Практичні заняття – 16 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://www.d-learn.pnu.edu.ua
2. Опис дисципліни	
Дисципліна забезпечує набуття студентами знань у галузі педагогіки та педагогічних досліджень, їх підготовку до професійної та самостійної діяльності, ознайомлення зі структурою й основними показниками сформованості дослідницької діяльності, отримання знань, умінь та навичок в організації та проведенні досліджень, формування зрілої та творчої особистості, громадянської позиції та готовності випускників до трудової діяльності.	
Мета та цілі курсу	
<p>Мета: Основною метою вивчення дисципліни є висвітлення теоретичних основ і питань технології науково-дослідної педагогічної діяльності, тобто теоретичного та практичного підґрунтя для формування фахових знань і вмінь майбутнього вчителя-дослідника в умовах вищого педагогічного навчального закладу.</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомити магістрантів з основами науки; - розглянути шляхи розвитку педагогічних досліджень; - навчити організовувати навчальну та дослідницьку діяльність, застосовуючи сучасні технології, методи, форми, засоби; 	

- ознайомити зі змістом педагогічних досліджень, їх оформленням відповідно до чинних вимог МОНУ;
-розкрити структуру педагогічних досліджень, оптимального проведення експериментальної частини.

Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 10. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 1. Здатність проєктувати і досліджувати освітні системи.

СК 2. Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки.

СК 4. Здатність здійснювати експертизу та надавати консультації з питань освітньої політики та інновацій в освіті.

СК 5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проєкти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.

СК 7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.

СК 8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв’язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

Програмні результати навчання

- ПРН 1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.
- ПРН 4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів.
- ПРН 8. Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.
- ПРН 9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.
- ПРН 11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

3. Структура курсу

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
практичні	16
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс	Нормативний / Вибірковий
I	011 Освітні, педагогічні науки	перший	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Лекція	Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Викладач як дослідник педагогічного процесу Розкрити сутність поняття «науково-дослідницька робота», «науково-дослідницька діяльність», видатні педагоги (Ю.К. Бабанський, Г.В.Ф. Гегель В.О. Сухомлинський та ін.) про роль педагогічного дослідження в роботі педагога у вищій школі. Розглянути роль викладача у розв'язанні існуючих проблем	2 год		4 год Питання, тести, пошукові завдання

студентської наукової роботи в історико-педагогічному аспекті. Наголосити на дефектах організації науково-дослідної роботи зі студентами, розкрити основні положення «Закону про вищу освіту» з даного питання і вимоги до викладача.			
<i>Тема 1.</i> Основні напрями активізації студентської науково-дослідної роботи в університеті		2 год	4 год Тести, питання для обговорення/самоконтролю, модель напрямів науково-дослідної роботи у ЗВО різного типу/рівня
Тема 2. Класифікація наукових теорій. Зміст і організаційна структура наукових досліджень в Україні Розкрити сутність поняття «наука», «наукові теорії», їх класифікації. Організаційна структура наукових досліджень в Україні. Схарактеризувати діяльність НАН як головного наукового центру України. Висвітлити діяльність галузевих наукових установ, розкривши особливості діяльності Національної Академії педагогічних наук України та схарактеризувати паспорти педагогічних досліджень.	2 год		4 год Робота з науковими джерелами, аналіз діяльності Національної Академії педагогічних наук України
<i>Тема 2.</i> Види наукових робіт, їх загальна характеристик		2 год	4 год Презентація, порівняння, тести
Тема 3. Організація науково-дослідної роботи в класичному університеті. Розкрити проблеми студентської науково-дослідної роботи в класичному університет як	2 год		4 год Квести, індивідуальні завдання

<p>складову підготовки майбутнього фахівця. На основі останніх документів про вищу освіту (Закон України «Про вищу освіту» (2018 р.), «Стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр.», ін.) обґрунтувати систему науково-дослідницької роботи студентів в аудиторній, позааудиторній, гуртковій роботі, заняттях в проблемних групах, написанні наукових робіт, наукових статей, підготовці до олімпіад із фаху тощо. Основні напрями активізації студентської науково-дослідної роботи в класичному університеті. Обґрунтувати особливості організації НДРС педагогічного спрямування.</p>			
<p>Тема 4. Сучасні методологічні аспекти педагогіки вищої школи Показати, що умовою розвитку любої науки і досягнення значущих результатів є її методологічна озброєність. Для цього розкрити сутність поняття «методологія» як вчення про науковий метод пізнання, а також систему самих методів. Розкрити функції, які виконує методологія науки, сутність поняття «методологічна свідомість», «методологічна культура» кваліфікованого фахівця сфери науки й освіти. Теоретично обґрунтувати з наведенням прикладів із практики три рівні методології: філософський або фундаментальний, загальнонауковий і частково науковий.</p>	2 год		4 год Питання, тести, науково-дослідні завдання
<p><i>Тема 3. Методологічні засади дослідження проблем вищої освіти</i></p>		2 год	4 год Міні-дослідження, тести, питання для обговорення
<p>Тема 5. Конкретно наукова методологія</p>	2 год		4 год

<p>педагогічних досліджень. Показати, що конкретно-наукова методологія педагогіки як і кожної науки і відповідно практики розкривається за допомогою специфічних підходів чи принципів. Розкрити підходи, які є у сучасній педагогіці: особистісний, діяльнісний, діалогічний (полісуб'єктний), культурологічний, національний, антропологічний, структурно-функціональний, системно-генетичний, сенергетичний, інформаційний, аксіологічний, ін.</p>			Презентаційний матеріал, доповідь
<p><i>Тема 4.</i> Особливості виконання наукових робіт з педагогіки.</p>		2 год	4 год Тести, квест, творчі завдання
<p>Тема 6. Логіка і методи науково-педагогічного дослідження. Педагогічний досвід як важлива складова науково-пошукової роботи дослідника педагогічних проблем. Розкрити значення наукових досліджень для розв'язання проблем педагогіки взагалі та в період реформування освіти зокрема. Наголосити, що дослідження педагогічних явищ і процесів мають враховувати: неоднозначність їх перебігу; неповторність педагогічних процесів; участь у педагогічних процесах людей усіх вікових категорій; необхідність багаторазових спостережень для об'єктивних висновків. Форми вивчення й узагальнення досвіду викладача з різних проблем педагогіки як системи наук.</p>	2 год		4 год Питання, спостереження з відповідним оформленням

<p>Тема 7. Послідовність і етапність проведення педагогічного дослідження. Організація наукового дослідження. Складові наукової роботи, її етапи (вибір наукового напрямку дослідження, його теми, наукової проблеми, її актуальність в теоретичному і практичному значенні, виокремлення протиріч, які існують в сучасній освіті з досліджуваної проблеми опрацювання джерел інформації, визначення мети, завдань, об'єкта, предмета, методологічної основи, складання попереднього змісту наукової роботи та визначення системи методів дослідження, визначення критеріїв та показників рівня вияву предмету дослідження, складання методики констатувального та формульовального експерименту та їх проведення, обробка отриманих результатів, літературне оформлення роботи тощо).</p>	2 год		4 год Портфолію, тести, питання, презентація результатів дослідження
<p><i>Тема 5.</i> Організація та порядок виконання студентських наукових робіт. Підготовка студента до захисту науково-дослідної роботи.</p>		2 год	4 год Модель порядку виконання студентських наукових робіт, тести
<p><i>Тема 6.</i> Наукова культура дослідника як необхідна умова високого рівня студентської наукової роботи</p>		2 год	4 год Академічна доброчесність, оформлення посилань, таблиць, рисунків, тести, творчі завдання
<p><i>Тема 7.</i> Понятійно-категоріальний апарат наукового дослідження за темою дипломної роботи здобувача.</p>		2 год	4 год Питання, обговорення понятійно-категоріального апарату наукового дослідження студента, тести

Тема 8. захист наукової роботи (рольова гра)		2 год	4 год Проведення захисту, контрольне тестування
ВСЬОГО	14 год	16 год	60 год

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	
Практичне заняття	15
Самостійна робота	15
Індивідуальне/творче завдання	20
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Ресурсне забезпечення

1. Артемчук Г.І. Методика організації науково-дослідної роботи: *Навчальний посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів*. Київ: Форум, 2000. 270 с.
2. Атаманчук П.С. Виконання курсових, дипломних та магістерських робіт. Кам'янець-Подільський державний педагогічний університет, 2001. 24 с.
3. Безлюдний О.І. та ін. Магістерська робота у педагогічному вузі: *Посібник для студентів-магістрантів*. Київ: Науковий світ, 2000. 117 с.
4. Буряк В. Формування методологічної культури майбутнього вчителя. *Рідна школа*. 2005. № 2. С.3-7.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел. Київ, 2004. С.242.
6. Гончаренко С. Педагогічний процес з погляду «філософії ХХІ ст.». *Шлях освіти*. 2005. №1. С.2-7.
7. Гончаренко С. Про критерії оцінювання педагогічних досліджень. *Шлях освіти*. № 1. 2004. С.2-6.
8. Гузій Н.В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти. *Монографія*. Київ, 2004. 243 с.
9. Завгородня Т., Стражнікова І. Проблеми окремих напрямів виховання у науково-педагогічних дослідженнях Західного регіону України: історіографічний аспект. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*. 2016. №2/34. С.66-74.
10. Завгородня Т.К. До проблеми методологічної основи персоналістичного напрямку історико-педагогічних досліджень. 2016. URL: conference.ru.if.ua.
11. Завгородня Т.К., Прокопів Л.М., Стражнікова І.В. Методологія та технологія педагогічних досліджень. *Навчально-*

методичний посібник. Івано-Франківськ: «НАІР». 2014. 75 с.

12. Завгородня Т.К., Прокопів Л.М., Стражнікова І.В. Самостійна робота для студентів ОКР «Магістр» з курсу «Методологія та технологія педагогічних досліджень». *Методичні рекомендації*. Івано-Франківськ. 2013. 60 с.

13. Завгородня Т.К., Стражнікова І.В. Методологічні засади педагогічних досліджень: *навчально-методичний посібник*. Івано-Франківськ, 2021. 120 с.

14. Зязюн І. Концептуальні засади теорії освіти в Україні. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2000. № 1. С. 11-24.

15. Кловак Г. Методика підготовки і захист дипломних робіт. *Навч.-метод. посібник*. Київ: Наук. Світ, 2002. 84 с.

16. Князян М.О. Самостійна робота як засіб формування дослідницької спрямованості особистості студента: *Навчальний посібник*. Одеса, «Принт-майстер», 2005. 176 с.

17. Князян М.О. Самостійно-дослідницька діяльність майбутнього педагога: структура, функції, засоби активізації. *Навчальний посібник*. Ізмаїл: Сміл, 2006. 136 с.

18. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

19. Краснобокий Ю.М. Словник-довідник науковця-початківця. Київ: Науковий світ, 2000. 83 с.

20. Кремень В.Г. Філософія освіти XXI століття. *Педагогіка і психологія*. 2003. № 1 (XXXVIII). С.6-16.

21. Курсові і дипломні роботи студентів у системі роботи з науковою літературою. *Методичні вказівки до написання курсових, дипломних робіт для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання* / Л.М. Двірна (уклад.); Черкаський інженерно-технологічний інститут. Черкаси: ЧУТУ, 2000. 16 с.

22. Марченко Г.В. Вступ до професії: *Модульний курс*. Горлівка: Видавництво ГДПІМ, 2007. 164 с.

23. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі. *Навчальний посібник* / С.У.Гончаренко, П.М.Олійник, В.К.Федорченко та ін.; за ред. С.У.Гончаренка, П.М.Олійника. Київ, 2003. 323 с.

24. Навчальний процес у вищій педагогічній школі. *Навчальний посібник* / О.Г.Мороз, В.О.Сластьонін, Н.І. Філіпенко та ін.; О.П. Мороз (ред.); Національний пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. Київ: НПУ ім. МЛ.Драгоманова, 2001. 338 с.

25. Національна доктрина розвитку освіти. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2002. № 2. С.9-22.

26. Савченко О.Я. Складові реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики* / Під заг. ред. О.В.Овчарук. Київ, 2004. С.39-40.

27. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень. Київ, 2000. 259 с.

28. Січко С. Науково-дослідна робота у школах нового типу: організація, методика, результати. *Науково-методичний посібник*. Київ: Бібліотечка «Першого вересня», 2000. 36 с.

29. Стражнікова І. Теоретичні основи практико-орієнтованого підходу в регіональних історико-педагогічних дослідженнях. *Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна освіта і наука: проблеми, перспективи, інновації»* / Відповідальний редактор проф. Т.Ю. Дудка. Київ, 2021. 399 с. С. 329-332.

30. Стражнікова І.В. Практико-орієнтований підхід у професійній підготовці майбутніх викладачів закладів вищої освіти України. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 34. С. 14-16. (DOI: <https://doi.org/10/32843/2663-6085/2021/34-1.2>)

31. Сухомлинська О.В. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності. *Шлях освіти*. 2002. № 3.

32. Токарева Н.М. Проблеми організації науково-пізнавальної діяльності студентів. *Методика організації наукової роботи з молоддю: Матеріали міжнародного семінара*, 26 жовтня 2001 в г. Кривому Рогі (Україна). Київ: ЕУФІМБ, 2001. С. 168-172.

33. Холодова О.М. Фрагменти методичних порад щодо організації наукової роботи (на прикладі проблемних груп економічного вузу). *Методика організації наукової роботи з молоддю: Матеріали міжнародного семінара*, 26 жовтня 2001 в г. Кривому Рогі (Україна). Київ: ЕУФІМБ, 2001. С. 179-184.

34. Цехмістрова Т.С. Основи наукових досліджень. Київ: Видавничий дім «Слово», 2003. 240с.

35. Цокур О.С. Педагогіка вищої школи. *Навчально-методичний посібник*. Вип.1. Основи наукового педагогічного дослідження / За ред. А.І.Панькова. Одеса, 2002. 68 с.

Інформаційні ресурси

1. Нормативна база (Закони, Положення, Укази президента України, Листи МОНУ).

2. www.education.gov.ua – веб-сторінка Міністерства освіти і науки України.

3. www.nduv.gov.ua – веб-сторінка бібліотеки ім. Вернадського.

4. [www. – udru.org.ua](http://www.udru.org.ua) – веб-сторінка Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

5. www.ekniga.com.ua – Інформаційно-пошукова система-каталог з електронної літератури: книжки, довідники, словники, енциклопедії, підручники і т.д.

6. www.7ua.net – Електронна бібліотека: енциклопедії, словники, підручники, будь-яка література.

7. www.lib.com.ua – Сайт електронної бібліотеки.

8. Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти України» (редакція від 4.07. 2005 р.). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1013/2005>

9. Наказ МОН України від 20.10.2004 р. № 812 «Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу». URL: www.mon.gov.ua/images/files/osvita/Evrountehraciya/mon_812.doc

10. Наказ МОН України від 29.07.2005 р. № 454 «Про заходи МОН України по реалізації Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні». URL: <http://uazakon.com/document/fpart41/idx41955.htm>

6. Контактна інформація

Кафедра

педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика,

	м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1, ауд.510. тел. (0342)570011. kstuparyka@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	д.пед.н., проф. Завгородня Тетяна Костянтинівна Запрошені викладачі з закладів вищої освіти України.
Контактна інформація викладача	tetiana.zavgorodnia@pnu.edu.ua

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку впродовж двох тижнів з дня пропуску. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищують 10% від загальної кількості лекційних годин відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента. Відпрацювання додатковим тестуванням можливо на сайті дистанційного навчання https://www.d-learn.pnu.edu.ua .
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника не зараховуються.
Невідповідна поведінка під час заняття	недопустима
Додаткові бали	Студент може отримати за роботу під час лекційних занять.
Неформальна освіта	Можливість зарахування. Рекомендовані платформи PROMETHEUS, «УкрІНТЕІ», EDERA.

Викладач: д.пед.н., проф. Завгородня Т.К.